

La Festivalul Shakespeare de la Craiova, Robert Lepage a predat...

Marea lecție canadiană despre cub

Jean Cocteau a fost invitat, în anul 1949, la New York să-și prezinte "Vulturul cu două capete", un film de autor, cu Jean Marais și Edwige Feuillere în rolurile principale. (Cocteau l-a văzut pe Marais, în 1937, pe când juca rolul lui regelui Oedip. A fost un adevărat "coup de foudre". Junele Jean Marais divorțează și rămâne alături de Cocteau în următorul sfert de secol. E primul cuplu modern de gay.) Cocteau stă douăzeci de zile în metropola americană și, la întoarcerea acasă, așterne pe hârtie o "Scrisoare către americani". Sentimentele călătorului sunt amestecate: fascinația pentru cele văzute se îmbină cu dezamăgirea că permanenta alergătură după bani ar putea dezumaniza America. Concluzia scrisorii? Pentru a salva Lumea veche, americanii nu trebuie să vadă arta ca pe o distracție ci ca pe un sacerdoțiu. Tot cam în același timp, trompetistul Miles Davis vizitează pentru prima oară Parisul și aduce cu el be-bop-ul american. Fanii sunt în delir. Davis vine în Capitala Lumii "pentru că americanii nu iubesc nici o formă de artă". E clar: "Tot ceea ce vor să facă e legat de bani. Le-ar plăcea de mine dacă le-aș putea aduce o grămadă de dolari". Miles Davis era dependent de heroină iar Cocteau de opiu. "Ace și opiu".

Robert Lepage alege din cele două biografii, întâmplări & idei pe care le dezbată alternativ într-o piesă pe care a pus-o în scenă, pentru prima dată, acum 20 de ani. Ea e reluată, acum, într-o montare ce te lasă, pardon de expresie, cu gura căscată. După 40 de ani de la mai sus invocata "Scrisoare către americani", în hotelul Louisiane din Paris, un bărbat singuratic din Quebec încearcă să-și uite fostul iubit. Suferința protagonistului reflectă, în intenția autorului, dependența de opiu a lui Cocteau și cea de heroină a lui Davis. Metaforic vorbind, e un nou "vultur cu două capete". Marais a fost muza lui

Cocteau și l-a ajutat să scape de dependența sa de opiu. Atât Cocteau cât și Davis au fost artiști care au marcat epoca în care au trăit dar, ca oameni, au fost învinși de viciu. Cocteau simțea că are spuma mării în venele sale și, prin urmare, el putea înțelege limbajul valurilor. "După ce ai cunoscut opiul e greu să mai iei lumea în serios". Davis era convins că "jazz-ul e doar un blues plus un shot de heroină". Oricine poate cânta, zicea el, dar "notele reprezintă doar 20%, atitudinea artistului care cântă reprezintă restul de 80%". El știe că îți trebuie mult timp ca să ajungi să cânti ca tine însuși. "La școală eram cel mai bun din clasă la trompetă dar premiile le luau băieții cu ochi albaștri". (A nu se confunda cu băieții noștri cu ochi albaștri...)

Regizorul **Robert Lepage** a pus în scenă această lume cu artiști marcanți și oameni marcați de viciu, într-un cub căruia îi lipseau două laturi: "acoperișul" și latura dinspre sală. Cubul canadian era acționat de un sofisticat sistem hidraulic grație căruia regizorul ne putea arata lumea din unghiuri diferite, cu noi și noi deschideri, care de care mai diferite. Actorii și recuzita apăreau, în fața publicului, în cele mai surprinzătoare și ingenioase moduri. E o altă lecție despre cub decât cea pe care ne-a predat-o, anterior, Nichita Stănescu, un mare poet de care e foarte probabil

ca Lepage să nu fi auzit. Marii artiști se întâlnesc, însă, inevitabil. "După aceea se ia un ciocan/ și brusc se sfărâmă un colț de-al cubului/ Toți, dar absolut toți zicevor:/ Ce cub perfect ar fi fost acesta/ de n-ar fi avut un colț sfărâmat". Despre Robert Lepage vom spune că ne-a oferit un cub perfect tocmai pentru că a sfărâmat colțul grație căruia ni s-a permis să vedem o parte din perfecțiunea lumii pe care a imaginat-o. E o iluzie magnifică. Potrivit lui Cocteau, poetul e un mincinos care (ne) zice întotdeauna adevărul. Legenda spune că regizorul canadian a vrut să pună bazele unei companii teatrale dar care să nu conțină în titlu cuvântul teatru. Nașii au căzut de acord că "ExMachina" ar fi numele cel mai potrivit. În teatrul antic sintagma "Deus ex machina" însemna o rezolvare nefirească a unui final complicat, în care autorul nu se decide cum să-și termine piesa. "Un zeu ieșit dintr-o mașinărie" rezolvă, întotdeauna, ca o piatră să cadă în capul unuia sau altuia dintre eroi și... gata finalul. În cazul marelui regizor canadian (Peter Brook este convins că Lepage e singurul geniu din teatrul contemporan) am putea conveni că el este zeul cel bun care, grație și mașinăriei sale, face din orice piesă pe care o pune în scenă o capodoperă. Festivalul Shakespeare din Craiova s-a încheiat cu acest magnific spectacol intitulat "Ace și Opiu". Înainte de spectacol de la consumatorii aflați la terasele de peste drum de Național am auzit și jocuri (nepotrivite) de cuvinte sugerate de titlul piesei: "Ace, brice și carice!" Îi informăm pe această cale că, în sala mare a Naționalului, toată lumea a văzut cu totul altceva...

Când actorul Claudiu Bleonț mi-a sugerat că ar fi bine să văd măcar o parte din Festivalul Shakespeare mi-a zis că-mi va reține bilete "la Lepage". M-am documentat, tentația a devenit prea mare și, cu toată furtuna de

afară, am plecat la gară. La Craiova, am ajuns cu vreo două ore înainte de spectacol. La un moment dat, în fața Teatrului "Marin Sorescu" a apărut coama leonină, albă precum floarea de cireș, a dlui Emil Boroghina. Domnia sa este emblema vie a festivalului. E amabil, curtenitor, modest, salută pe toată lumea, vorbește cu toată lumea. După spectacol, sala l-a aplaudat îndelung, în picioare. Standing ovation! Primarul Craiovei împreună cu onor Consiliul local au direcționat un million de euro pentru acest festival. Cinste lor! E o sumă potrivită când o aloci unui Festival cum nu sunt multe în lume. Dacă alte primării toacă acești bani doar pe "ace, brice și carice" nu e un semn de normalitate...

Despre Robert Lepage vom spune că ne-a oferit un cub perfect tocmai pentru că a sfărâmat colțul grație căruia ni s-a permis să vedem o parte din perfecțiunea lumii pe care a imaginat-o. E o iluzie magnifică. Potrivit lui Cocteau, poetul e un mincinos care (ne) zice întotdeauna adevărul.

M.B.

Muzica zilelor noastre O blondă la pult

Într-o seară cu lalele, la filarmonica loco. Simona Strungaru, pe nume. Bucureșteancă, la vreo treizeci și școlită universitar și la pian, și la pupitru. Zveltă și bălaie. Fermă și energică. Cu vioiciune, grație, avânt și eficiență clare în fața orchestrei. Are ritm duim, personalitate și notele știe precum se cuvine. Nu se teme de partituri, nici de instrumentiștii în meserie mai vechi decât ea. A ales potrivit, muzică de film. Teme celebre-n materie binevenit oferind auzului nostru. Ager, precis, cu impact, luminos. Reușind a se face-ndrăgită neîndoios. Este, sper, o prezență pe scenă, de viitor. Promițătoare și cu resurse în plus. Căci, soțu-i, Sebi Burneci e fain trompetist în big-bandu` Radio. Și au proiecte de soi împreună. Unul e de simfojazz și sună mortal. "Unspoken" intitulat. Mustește de improvizare, cadențe la fix și armonie atrăgătoare. Cântare de calitate, pentru piteșteni chiar o noutate. Cer, de aceea, instituției menționate să-l aducă și pe aci mintenaș. Simona și Sebi fiind, cu siguranță, la înălțime. Merită melomanii aceasta cu vârf și-ndesat. Întrucât plătesc fără-mpotrivire, la preț, grea scumpire. Vor, ca atare, și jazz, în program. Trimestrial, măcar, că-i și el cu har. S-aude, au ba?

10 Mai

O zi cândva importantă. Îngropată de comuniști în uitare voită. Redescoperită și recunoscută azi, în sfârșit. La filarmonica loco, sărbătorită ast an printr-un concert izbit. Deschis nimerit cu imnu` regal. Ascultat în picioare, precum se cuvine. Căci bine sună muzical și place urechii în chip ideal.

Urmat, interesant, de "Rhapsody in blue". Măreață, semeață, aprigă și falnică. Neaoș americană. Mustind de ritm sincopat. Jazz răspândind avântat. În simfonic îmbrăcată, de timp deloc afectată. De când ieși-n lume stă numai pe culme. Ca un superb nestemat, totdeauna-nmiresmat. Strălucitor nemuritor și dând mulțumire ălor îndrăzneți...

Livica Știrbu Socolov fuse printre ei. Este doar studentă, pe la București, da` se-nfățișă peste așteptări. Vrednică, atentă și perseverentă. Arătându-se vădit un pianist împlinit. Calcă apăsător pe urme familiale. Promite vizibil și progresează real. Fără greș s-a descurcat, publicul a captivat, pe Gershwin l-a onorat. Să mai vie, deci, oricând altădat`...

La fel și Mihai. Domnul Agafița. Îl tot urmăresc și îl cântăresc în truda-i la pult nu doar la Pitești. Pare un robot în gestică sa, dar eficiența se vede din plin. E pătruns de note, le respectă clar și-și duce la capăt treaba excelent. Deși mărunțel, impune orchestrei și-o duce fluent până unde vrea. O-mboldește ferm și scoate culoare. Vădește puțință, are și știință, iară de voință ce să mai vorbim? Cred că în Moldova e prim-dirijor și în România activ consistent. E ambițios și eficient. Opușu` ceikovskian talmăcind lejer și cu randament. Adecvat și nuanțat, cu precizie gradat. Orchestranții l-au urmat, pregnant au evoluat, aplauze vii chiar au meritat. Percuția și suflătorii, la înălțime. Așa că zic încheind: una peste alta, seară specială într-o zi regală...

ADRIAN SIMEANU

„Cântece pentru Inanna” - o lume lirică de vis plină de sentimente și imagini insolite

Florin Dochia, „Cântece pentru Inanna”, Editura Fundația Culturală Libra, 2016

După ce în anul 2015, a publicat la Editura „Fundația Culturală Libra”, „Cântece pentru Inanna”/ „Chanson pour Inanna”, cu o versiune în limba franceză realizată de Laura Șerban și cu șaisprezece grațioase desene imaginate de Lidia Nicolae, în 2016, cunoscutul poet Florin Dochia, membru al Filialei București – Poezie a Uniunii Scriitorilor, captează atenția iubitorilor de artă și literatură, cu o altă „bijuterie literară” tipărită la aceeași editură: „Cântece pentru Inanna”/ „Song for Inanna”, de data aceasta versiunea fiind în limba engleză semnată de Adriana Bulz iar desenele de artista plastică Daniela Rîndașu. Am spus o nouă „bijuterie literară”, pentru că „toate-s vechi și nouă toate”, vorba lui Eminescu, iar cartea, chiar dacă are în componență poemele neschimbate ale versiunii anterioare, este de o frumusețe lirică și plastică de apreciat, fiind unică prin noua alegere. Forma și melodicitatea poemelor în engleză se combină perfect cu cele douăzeci de planșe desenate. Acestea reprezintă o femeie așezată, în diferite ipostaze, în simbioză cu versurile celor șaisprezece cântece câte conține volumul, autorul lui fiind cunoscut pentru flerul artistic, dar și pentru poeziile de iubire autentice. Iată ce spune despre el criticul A.G. Secară în articolul intitulat: „Volumul în care nu se glumește. De la Cămpina vin poezia și muza...”, din publicația „Viața liberă”, din 05 ian 2018: „În lumea Poeziei, cuvintelor, literelor, scriitorilor, revistelor, Florin Dochia este, mitologic vorbind și glumind, ca să folosesc un turcism, o Baba Dochia, adică un fel de „tătic” (care anunță o altă deșteptare a primăverii, o altă dezlănțuire a Dragobetelui, băietul adevăratei Babe Dochia; „Baba”, în limba turcă, este „tata”, „părintele”, „înțeleptul”), un maestru al artelor poetice, care știe a iubi (liric) așa cum puțini... pot și reușesc.”

„În fond nu există decât sex și moarte”, așa își începe volumul poetul Florin Dochia, expresie devenită deja paradigmă în rândul poezilor și cititorilor, fiind subiect de meditație prin sugerarea unui alte viziuni asupra vieții, sexul fiind parte integrantă din aceasta. Nu la sexul în sine se referă autorul când face aluzie la acesta, ci la bucuria vieții, la obținerea plăcerii, a fericirii, căci să nu uităm că motivul venirii noastre pe lume este acela de a fi fericiti. Ei bine, sexul strâns legat de sentimente, întrupat în dragoste, devine un motiv de echilibru și fericire, perpetuum mobile al vieții. Însă „scopul ultim al oricărui demers amoros, indiferent dacă se încheie dramatic sau optimist, este în realitate deosebit de serios, și în același timp cel mai important din viața omenească: în orice ființă în stare să procreze genul speciei pregătește generația viitoare.” (Arthur Schopenhauer, „Viața, amorul, moartea”, Editura Antet XX, 2013). Cât despre moartea la care face referire poetul, sunt

convinsă că reprezintă încetarea identității comune și copulative dintre două persoane care au făcut un întreg și completat o fericire. Cu alte cuvinte, încetarea fericirii este colaterală legată de încetarea iubirii, deci moartea, în sens alegoric: „trântisem ușa pentru totdeauna,/ drumurile noastre nu se vor mai încrușișă,/ ultimul barcagiu a pierit demult în furtună./ oasele mele se vor odihni/ pe malul celălalt al mării.” (pag 13/ „Cântec pentru Inanna, 2)

Poemele din volumul „Cântece pentru Inanna”, rotunjesc cântul unei declarații insolite de iubire față de ființa care face o joncțiune perfectă cu eului liric masculin al poetului. De aici și alegerea unui anumit număr de poeme, șaisprezece, pătratul perfect a lui patru. În viziunea lui Pytagora, numărul șaisprezece este numit numărul „Frației de aur”. Această expresie descrie proporțiile universale perfecte în științe cum ar fi arhitectura, anatomia. Cântecele de iubire ale poetului Florin Dochia, prin construcția relevant inovatoare, provocatoare, neomodernistă, dar romantică în același timp, tind să atingă perfecțiunea.

Volumul debutează reținut, cu două poeme diafane în care autorul ne introduce firav în poveste. Combinație dintre grafica senzuală, traducerea în engleză și versurile incitante deschid vraja. Cititorul își ascute simțurile ca un animal de pradă care simte mirosul cârnii lirice a versurilor succesore. Iar autorul „Cântecelor pentru Inanna”, nu îl face să aștepte: „coapsele tale ascund un animal sălbatic,/ ogarii încă alergă în păduri/ urmând aromele de mosc, îl îmbraci în carnea-ți fierbinte, îl aperi și-i hrănești înversunarea” (pag 17/ „Cântec pentru Inanna, 3).

În „Cântec pentru Inanna, 4”, poetul Florin Dochia accede la neomodernismul dezinvolt cu metafore și comparații fruste. Imaginile devin explozive, strigătul metalic al iubirii se aude ca un „big bang” în universul secolului internauticii în care totul este robotizat, până și șobolanii. Este un poem inedit pe care cititorul îl va remarca dornic să învețe acest nou gen de tipăt: „ca un tunel aerodinamic/ în care antrenezi bulbi de lălele/ până se fac fluturi și desferecă/ porțile de carne ale unei muzici abia auzite./ țipătul tău este bomba cu efect extaziant/ din care izbucnesc cioburi de aer solid și/ mi se strecoară în artere ca în niște/ canale subterane pline de lichid amniotic/ și cutreierate de șobolani electrici./ țipătul tău întărește ideea unui big bang / din care ies universuri după universuri(...)”, un tipăt al „promisiunii unui paradis pedestru”.

Demn de apreciat este și al cincilea poem, unde poetul Florin Dochia, cu metafore iscusite, construiește un univers oniric în care: „e goală-n așternuturi luna” și „pântecul tău ca soarele cel mare la apus/ grăbit să se ascundă sub dealuri înverzite,/ respiră ceața albastră din calea laptelui/ și-mi așteaptă întoarcerea din pribegie./ pântecul

tău roditor/ sânul tău răscolitor/ așteptarea ta ca un pește vânat de alt pește.”

Combinația dintre romantismul clasic în care predomină tema iubirii și pasiunea înflăcărată, ca sentiment primordial, desenează imagini palpabile și emoționante, și neomodernismul caracterizat de un limbaj liber cu un imaginar poetic inedit, scot din monotonie și plafonare poemele din „Cântece pentru Inanna”, fiecare dintre ele având un conținut de sine stătător, neinspirat de predecesorul constituindu-se în propria poveste, însă în legătură cu celelalte, întocmai unor mărgelă prinse într-un șirag care nu doar separat par frumoase, ci mai ales împreună prind valoare și sunt capabile să imprime cititorului un curcubeu de trăiri: „trec pe pielea albastră, trec pe pielea verde,/ deschid poarta oranj și mă strecoar/ pe sub arborii de cafea, mă aștept/ și mă sorbi înăuntru tău carnivor./ de-o atâ de înaltă tensiune,/ ni s-a uscat uleiul și apa,/ mă scali între litere și vagi diacritice,/ mă cuprinzi în veșminte de purpură.” (pag. 37/ „Cântec pentru Inanna, 7”).

Parcurgând volumul „Cântece pentru Inanna”, ai impresia că te întorci în timp, să iei lumea de la capăt, să-i dai alt început. O nouă și spectaculoasă lume lirică în care pentru ca să poți iubi trebuie să sacrifici un zeu, ca și cum iubirea traică se bazează pe sacrificiul suprem: „ieri am ucis un zeu dintr-un singur gest./ azi inventez altul./ îl desenez întâi pe sânul tău stâng,/ (...) ai trăit cu el acolo/ ca să înveți ce înseamnă iubirea și sacrificiul,/ ca să înveți mersul pe ape și somnul.” (pag 41, „Cântec pentru Inanna, 8”).

Și pentru a nu se dezminți de romantismul clasic de care vorbeam mai devreme, poetul Florin Dochia încheie spectacolul cântecelor în vers clasic, melodios, în care iubirea pasională determină extinderea sinelui prin trăire complexă, definită psihologic ca stare emoțională de amplitudine înaltă, în care duioșia și sexul apelul se încrușează cu afecțiunea pentru celălalt: „pe pielea ta murea-n cristale marea/ cu soarele într-un dezmăț de scaldă,/ secăt de dor căușul inimii tânjea/ o aripă, un vis închis în lacăt de sidex./ mi-e dor de tandra ta indiferență/ când iar în jurul nostru turnuri cad/ și-n valuri să scufundă – duc cu ele/ mirarea mea de slobod înecat.” (pag 86, „Cântec pentru Inanna, 16”).

Poetul Florin Dochia, ca un mag al cuvintelor, ne poartă printr-o lume lirică de vis plină de sentimente și imagini insolite, romantică și senzuală deopotrivă, poemele din „Cântece pentru Inanna” fiind adevărate pictograme lirice care nici nu este de mirare că s-au combinat atât de firesc cu desenele Danielei Rîndașu, acestea fiind parcă special concepute pentru acest volum, întregindu-l într-o bucuria inimii și ochiului cititorului.

MIHAELA MERAVERE

Combinația dintre romantismul clasic în care predomină tema iubirii și pasiunea înflăcărată, ca sentiment primordial, desenează imagini palpabile și emoționante, și neomodernismul caracterizat de un limbaj liber cu un imaginar poetic inedit, scot din monotonie și plafonare poemele din „Cântece pentru Inanna”...

Lucian Gruia

Emilia Dănescu – Vocile umbrei (Editura Antim Ivireanul, 2017)

Emilia Dănescu își ține volumele de versuri sub pernă ca să-i fie aproape și să viseze frumos. Desigur, visează poezii. Visele mai recente le-a adunat în volumul *Vocile umbrei* (Editura Antim Ivireanul, Râmnicu Vâlcea, 2017).

Dar care sunt cărțile pe care Emilia Dănescu le ține sub pernă?

Debutul îl constituie volumul *Zestrea toamnei* (Editura Singur, 2011), încă dibuitor (în căutările de sine), sentimental și sentimentalist, pe care nu l-am comentat.

A doua carte, *Recurs la memoria nopții* (Editura Singur, 2012) poate fi caracterizată printr-o stare de uimire și trăire paradisiacă a dragostei, sub presiunea tot mai acută a trecerii timpului. Atunci notam: „Alungarea din rai e iminentă și va urma o schimbare de registru stilistic care, sunt convins, va aduce frisonul tensionat al modernității.”

Această predicție s-a împlinit în volumul *Odiha pietrei* (Editura Ștef, 2015) care reprezintă un salt calitativ în lirica autoarei. Acum își găsește stilul propriu caracterizat prin lapidaritate, expresie frustă și năzuință formativă elementarizantă.

A patra carte o reprezintă *Vocile umbrei*, carte pe care o prezentăm în continuare. Dar de unde vine titlul acesta incitant? Avem trei supoziții care merită prezentate.

Prima se referă la inspirația divină, deci vocile umbrei pot reprezenta poezia, întrucât umbra divinității și a poetei se împletesc: „Mergeam și eu

în urma/ pașilor Lui,/ dar, ce zic?, a umbrei.../ Dintr-o dată se opri,/ umbra mea/ contopindu-se cu/ umbra Lui.” (Măreția umbrei Lui) Sau: „O s-ascult cuminte/ vocile din umbra Ta/ târzie./ Mulțam, Doamne!” (Rugăciune)

A doua interpretare conduce tot la poezie, legată de trecerea timpului de această dată, de destin, dar și de iubire: „Mă dor aripile frânte/ și rânile dimineților/ fără soare./ Mi-a mai rămas de citit/ doar ce mi-e scris/ în palmă./ Și aștept ninsorile să treacă,/ ascultând vocile umbrei/ în tăcere.” (Vocile umbrei)

A treia interpretare pare urgent legată de asfințitul care se apropie: „Ne împrumutăm/ unul altuia/ amintirile./ Ne împărțim tăcerile./ Și ne dor îndepărtările/ ce stau să vină/ într-un/ aproape asfințit.” (Aproape asfințit)

Cele trei interpretări ale titlului oferă și temele principale ale poeziei Emiliei Dănescu din acest volum.

Iubirea și sacralitatea se împletesc: „Și cu iubire/ mă-ndumnezeiesc/ Din neodihna orelor/ durute.” (Neodihna orelor)

Poezia de dragoste conduce la impresionanta mărturisire: „Dacă aș ști că cânt/ ți-aș cânta./ dacă aș ști să pictez/ te-aș picta./ Cum știu doar să scriu./ uite, îți dăruie poemul ăsta./ să-ți fie pernă de liniște/ și rugăciune în zi de post./ să-ți alunge umbrele dimineților/ și ceața din priviri./ Apoi tocmesc o ceață de îngeri,/ dimpreună cu Dumnezeu./ să-ți aprindă lumina/ în paginile

cărții tale,/ ce stă să se nască.” (Poem rugăciune – lui Mihai Antonescu)

O frumoasă imagine unește universul floral cu chipul iubitului: „Ar fi trebuit să mă nasc floare,/ o floare de regina nopții poate,/ să-ți netezesc cu mireasma mea/ cuta dintre sprâncene.” (Ar fi trebuit)

Dragostea și poezia se împletesc: „El mi-a tatuat/ pe glezne./ pe coapse/ și pe sâni/ nesfârșite poeme.” (Limbajul tăcerii)

Dragostea târzie vizează starea platonice: „Spune-mi, să scriu o carte pentru tine./ În nopțile când suntem doi în unu./ Fără să știm cine o fi nebunu/ Care ne-a hărăzit la rău sau bine./ Spune-mi, să îți mai scriu o poezie./ Până se-ngână-n zori ziua cu noaptea/ Și singură mi se va scrie cartea./ Amirosind a toamna mea târzie.” (Spune-mi)

Trecerea timpului induce sentimentul extincției: „Eu în fața oglinzii,/ preamărindu-mi sufletul/ în curând nefolositor.../ Stelele au plecat demult/ la culcare,/ doar o seceră palidă de lună/ în ciurul cerului.” (Așteptare)

Poeta își exprimă crezul că poezia învinge vremelnicia: „Sufletul tău mă umbrește/ Și-mi e răcoare dinspre tine./ Surâsul tău mă înflorește/ De-atâta dor, de-atâta bine./ De n-aș mai fi, de n-ai mai fi/ Sub cerul ăsta poezie./ Într-un poem ne-am regăsit,/ Acum, aici, în veșnicie.” (Acum, aici)

Emilia Dănescu evoluează de la carte la carte, în concizie și expresivitate.

Iulian Leonard@Poezia clipei

Iulian Leonard debutează după câteva ateliere de scriere creativă cu volumul de poeme "Stau jos și tac" la Casa de Pariuri Literare. Poezia lui e o invitație la spectacolul inedit al prezentului în detaliile lui cât mai sumare. Ceea ce declanșează spunerea e clipa prezentă trăită, clipa martor, generatoare de stare, de sentiment: "masa și scaunele-s strânse/ nu am curte/ smochinul l-au tăiat/ când trăsnește/ se-aude alarma unei mașini/ parcare-i vie/ porumbul sub capac/ enjoy" (nu e dimineață)

Poetul transpune realitatea, copiază conștiința, fotografiază instant ("câinele sare/ la păsările de pe cer/ și e mulțumit - în poziție de atac"); "o gimnastă cu picioarele/ peste cap/ ca o foaie îndoită/ la un colț/ zâmbind/ lângă mingiuca/ roșie" (fotografie); "o femeie gravidă/ cu tricou alb/ ca un om de zăpadă/ pe câmp" (fuma și

se topea); "în fiecare dimineață/ maică-sa o bagă-n mașină" (caracter); "are pe frunte/ o venă groasă/ cât o mână de copil" (caractere) și totul alături de o bună dispoziție, de plăcerea de a trăi chiar în prezentul mărunț, sau absurd ("nici nu mă interesează ce e/ răspunsul meu e da - un bibelou le știe pe toate) cu mesaje întoarse: "la patru dimineața/ respiram/ și nu eram/ singur" (lucruri inteligente) sau cinic: "azi dimineață/ am aruncat pe geam/ o pungă albastră/ cu o banană/ și două clementine/ unui homeless/ avea bicicletă/ răscolea/ prin cartoanele din ghenă/ bunicul a ripostat/ imediat: să-și caute/ un loc de muncă!" (sâmbătă). Pare că totul e trecut printr-un suflet aerisit, scuturat de toate poverile sociale, fără efuziuni lirice, fără dramatism: "m-am întâlnit pe stradă cu un homeless/ care mergea greoi prin ploaie/ ca

un melc pe-asfaltul plin de gropi /pe-asfaltul ca un lac/ i-am lăsat două borcane/ de zacuscă iar el mi-a spus/ că-i botanist" (checkpoint)

Iulian Leonard nu e produsul zeilor, ci al său doar și al contextului actual poetic.

Iată un poem de dragoste minimalist cu acuratețea unui haiku în final: "firele care unesc/ pereții / creează spații unde lucrurile/ nu vor mai fi niciodată/ dincolo/ nu există podea /sau lift / doar căprioarele/ care zboară /în vișinii/ veșnici/ lovindu-se una de alta/ și urcând mai departe / ca un ultim strop de bere / caramelizat/ ca într-un final/ cerceii tăi cu roboței/ să tremure" (cerceii)

După ce parcurgi tot volumul îți dai seama că nu rămâne nimic, nimic memorabil, nimic "adânc", oricât ai scutura. Nu rămâne nimic memorabil, dar, ca simplu cititor, te simți bine în cartea lui Iulian Leonard.

Iulian Leonard -
Stau jos și tac,
Casa de Pariuri Literare,
București, 2017

Adrian Iancu, prozatorul

Universitarul sibian, Adrian Iancu s-a făcut cunoscut ca teoretician și istoric literar prin trei volume de studii și eseuri: *Exilul interior al personajului literar* (2003), *Peisaj interior și arhitectură narativă* (2013) și *Geometria discursului narativ* (2015), dar pentru a se "încerca" în practica beletristică, autorul publică anul trecut un volum de proză scurtă, *Regula jocului și alte povestiri*, iar anul acesta recidivează la editura Limes, cu volumul *Triunghiul clasic și alte întâmplări*.

Încă de la primul volum beletristic, calitățile de prozator sunt evidente. Adrian Iancu știe să literaturizeze subiecte din banalul cotidian într-un stil aparte, cu un

Triunghiul clasic este, de fapt, drama conjugală - soție, soț, amant - privită dintr-un unghi al unei obișnuințe, a unei normalități firești. Întâmplările se desfășoară într-un spațiu urban, prezentat în detalii topometrice amuzante. Autorul precizează denumiri de străzi, instituții, cafenele, restaurante, aflate într-un mic oraș de munte ca în cunoscuta piesă a lui Caragiale. Proza care dă titlul volumului este reprezentativă pentru abordarea subiectelor și nararea lor într-un stil „coțcăresc”. Tot ceea ce este dramatic printr-o astfel de abordare și un astfel de limbaj se transformă într-o întâmplare amuzantă în care dramatismul, de fapt,

desigur alte nume, trăiesc în alte spații, prezentate într-un balzacianism „șugubăț”, dar au aceeași atitudine și viziune despre viață. Banalitatea cotidianului este exploatată epic în subiecte ce stârnesc, cu siguranță, curiozitatea cititorului. Astfel, simbolul triunghiului de pe fațada teatrului orașenesc, din banalul orașel de munte, se „descifrează” cu ușurință în fiecare din cele cinci proze ale volumului:

«Iosif rămâne la masă cu gândul departe și cu privirea înspre Teatrul orașenesc, cel din fața cafenelei, a cărui fațadă se vede prin geamurile mari care dau înspre Strada Principală. Clădirea are, în partea de sus, un triunghi sprijinit pe două coloane, sub care se zăresc, la bază, treptele de acces. Un așa-zis triunghi clasic! În spatele forme geometrice, o cupolă întregeste partea superioară a construcției dar asta nu se vede din stradă. Pe ușa de la intrare, lipit, un afiș anunță un spectacol.

„Ce e cu triunghiul ăsta în micul nostru oraș de munte? Are vreo semnificație, duce cu gândul la ceva sau e doar o chestie de frumusețe? Poate că sugerează o relație de care te lovești fără să vrei. Și oamenii care trec pe Strada Principală, sunt atât de obișnuiți cu imaginea asta că nici n-o mai bagă în seamă!” își zice în gând Iosif, apoi mai bea o gură de cafea și pornește, în cele din urmă, spre treburile zilnice. »

Un caz mai aparte este prezentat în *Porția de bucurie*, proza cea mai ambiguă din volum în care triunghiul clasic nu este narativ realizat, el apere ca o perspectivă în viitor:

«Iar, Voicu traversează Piața Centrală a orașului ca să ajungă la stația de autobuz și nu se sinchisește de povestea cu schimbarea de nume, care circulă prin oraș. Urcă pe ușa din spate și:

– Unde mergi? întreabă taxatoarea.
– Dar multe mai vrei să știi! zice Voicu.
– Haide! Altfel, nu știe cât să-ți facă prețul! îi zice unul de lângă geam, când vine vorba de bilet.
– La o treabă!... mărturisește actorul.
– Cum vine asta? se miră taxatoarea.
– La o porție de bucurie! răspunde actorul cu dicția pe care i-o cere meseria! Și se gândește, mai departe, la vizita promisă. »

Subiectele prozelor „ademeneste” autorul la un final didacticist de care știe să se ferească cu o adevărată dibăcie epică. Virtuțile de prozator ale lui Adrian Iancu, anunțate în primul volum, *Regula jocului și alte povestiri*, sunt confirmate pe deplin cu al doilea volum, *Triunghiul clasic și alte întâmplări*, încât se poate afirma că autorul va intra în atenția cititorilor și a criticii literare și suntem siguri că volumele viitoare vor contribui la revigor

SILVIU GUGA

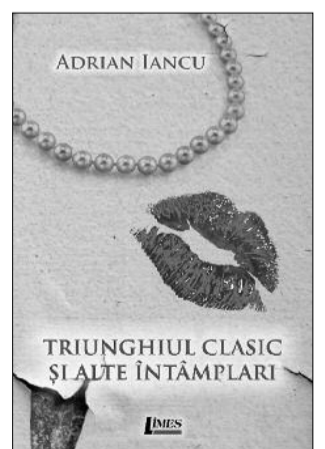
limbaj care, acum, prin volumul recent, îl apropie de cel al lui Tudor Mazilu. Același mod persiflant și, totodată umoristic, de a trata subiecte care nu par a fi, decât la o observație atentă, drame. Modul de a dramatiza este în așa fel folosit încât, întâmplările din *Cafeaua de dimineață* par amuzante:

«Nu fetele, zugrăveala și clientela fac ineditul localului, ci cu totul altceva! Un amănunt care îți scapă, la prima vedere, dar de care, mai apoi, îți amintești toată viața! Din grabă, inginerul, atunci când a desenat planul, a uitat toaleta, iar meșterii au executat amenajările așa cum erau pe hârtie. Evident, fără cabinetul necesar care nu figura nicăieri! La inspecția finală, pentru acordarea atestatăului de funcționare, s-a observat lipsa spațiului destinat nevoilor fiziologice. Ș-atunci, șeful și-a recunoscut repede greșeala și a găsit ca soluție finală amenajarea locului respectiv într-o încăpere liberă, de la etaj, lângă magazie, pe care a fragmentat-o și a pregătit-o cu toate cele trebuincioase, conform regulilor în vigoare. Mai greu a fost, însă, cu scara de acces, dar s-a rezolvat și cu aceasta. »

dispare. Ideea cofigurației e sugerată chiar de la prima proză a volumului:

«Ce se întâmplă acum, în spatele perdelei noastre de imaginație? Cecilia se gândește la îngrijirea mecanismului personal, cea petrecută lângă geamul de la mansardă, pentru că, aici, femeia e vârful *triunghiului clasic*, scopul ungerii de astăzi și zâmbește. De aceea, gazda îi omeneste pe bărbați. Pe fiecare, din motive diferite, de *tout coeur*, cu masa și cu berea rece! Așadar, e o treabă din care ea are de învățat! Cornel, inginerul de drumuri și poduri, la egală distanță de femeie, dar și de mecanic, visează la mătura lui, cu care a făcut treabă bună în curtea din spatele casei și zâmbește mulțumit. Iar Tomiță își zice privind, în timp ce mănâncă, ochii luminoși ai femeii, că e bine să te ocupi de o mașină de cusut și surăde. Căci, dacă nu dai de o mansardă convenabilă, atunci să ai noroc măcar de restul... Dar, ce-i drept, mecanismul trebuie uns ca lumea! »

Toate personajele *triunghiului clasic* au ca protagoniști, în contexte diferite, pe eroii prozei *Mașina de cusut*: Cecilia, Cornel și Tomiță. În alte întâmplări, personajele poartă

Mariana Șenilă-Vasilu

Sub semnul Centenarului

Paradisul pierdut (VII)

Singurul paradis posibil într-o viață de om este cel al copilăriei; iar unicul răgaz de timp fericit e tot acela când, de unul singur, puil de om descoperă cu încântată uimire lumea, liber de prejudecățile limitative ale adultului. În rest, viața e o călătorie obositoare, cu veșnice schimbări de direcții, trenuri și macazuri spre o destinație necunoscută, într-un timp la fel de necunoscut, cu puține întâlniri fericite și destule despărțiri dureroase, cu probleme mereu altele, cu câteva clipe de bucurie și puhoi de necazuri. În copilărie, nimic din toate astea, totul curge firesc, iar de ai norocul să trăiești într-un paradis ca al meu, fericirea alimentată permanent de curiozitatea descoperirii este continuă.

Cuvântul „Paradis” în persană înseamnă loc împrejmuț cu ziduri, grădină închisă - *hortus conclusus*. Spre deosebire de paradisul persan, al meu era deschis, nu avea nici limite și nici opreliști, toate îmi aparțineau de la dealul îmbrăcat în iarba semănată cu flori mărunte, până la misterioasa pădure; ale mele erau și muntele, dar și valea cu pietrele de a căror culoare mă încântam; vietățile, cerul senin, dar și norii buluciți a furtună. De imaginație nici n-aveam nevoie, realitatea era în sine plină de fantezie, iar varietatea ei, nesfârșită. Libertatea neîngrădită de atunci m-a modelat pe viață, făcându-mă să mușc nervoasă hăturile de orice fel care se încerca a mi le pune. Plăcerea de a hoinări după pofta inimii dobândită în anii aceia, iarăși, mi-a rămas pe viață. Ca și dragostea pentru natură. Plecată într-o excursie la Londra, m-am surprins admirând mai mult parcurile celebre pentru libertatea cu care este lăsată în voie natura, decât vestitele monumente istorice - după o fugară aruncătură de ochi în interior, am refuzat să intru în catedrala Saint-Paul, capodoperă a barocului englezesc, prea era totul perfect, prea era riguros matematic gândită. După fiecare întoarcere dintr-o călătorie în străinătate, unde mă intoxica cu tot felul de opere de arhitectură și artă, o zbugheam pe câte undeva, într-o loc cât mai sălbatic posibil; după două luni petrecute la Paris și pe Valea Loarei, în compania unor prieteni arhitecți, am plecat în Munții Buzăului în căutarea schiturilor rupestre, mergând pe urmele proaspete ale labelor de urs lăsate în pământul jilav. Dacă mi-a fost teamă? Bineînțeles, însă atracția naturii în acel loc a fost mai puternică decât frica.

Valea cu frumusețile ei neatinsse încă de imixtiunea civilizatorie, pădurile care îmi produceau o plăcere spăimoasă din cauza necunoscutului, micul crâng al Alexandreștilor atât de familiar mie, solitarul și impresionantul ulm, făpturile mici și mari care animau fânețele și pălcurile de pădure, apa curgând vijeliosă peste bolovănișuri și pragurile de piatră, peștii-umbră ce-și arătau spinările doar o clipă, oamenii pe care i-am cunoscut în vârf de munte, cu amestecul de obiceiuri creștine și păgâne, cu toatele au fost un permanent prilej de mirări și descoperiri. De la țopi am înțeles ce înseamnă cu adevărat cuvintele *direptate* și *libertate*, dar de la ei am deprins și *dăca*/încăpățănarea de a nu mă supune nimănui. Și uite așa am devenit o inadaptabilă social. Țopii din Certege, sau certegenii, cum li se spune pe scurt, sunt oameni minunați, însă desigur își au și ei cusururile lor, doar că pe acelea nu le înțelegeam și nici nu mă interesau la cei patru-cinci ani cât aveam. Mă atrăgeau magnetic în schimb obiceiurile lor, felul lor *oblu*/drept, corect de a fi și modul de a se întrajutora la muncile mai grele ori care cereau timp. Când se lăsa frigul iernii și în case molcomea focul, era vremea clăcilor; la *sfârșitul cucuruzului*/curățatul boabelor de pe știulete, la

prelucrarea lânii și la prefăcutul ei în fuioare, la tors și țesut sau la cine mai știe ce altceva. Orice clacă se lăsa cu turnuri mari de plăcinte și unu-două-trei-cinci păhărele de *jinars*/țuică de prune, dar mai ales cu multă voie bună. Se glumea, se râdea cu poftă mai ales dacă la sfârșit de cucuruz vreun flăcău dădea peste un știulete roșu, ce-i dădea dreptul să sărute fetele. Să te ții chiote și chicoteli în timp ce încerca să prindă fata, care ba nu se lăsa, ba se prefăcea că nu vrea, dar tare ar mai fi vrut să fie prinsă. Scărmanatul lânii, torsul și țesutul erau ocupații exclusiv muieresti; cleveala mergea în tandem cu scărmanatul, la tors se puneau la cale cine cu cine se „răsuțește”, iar la țesut, o dată cu pânza sau cerga se urzeau destinele tinerilor și nunțile, totul presărat cu zise condimentate și pișcături la adresa viitorilor miri. Plăcinte și *jinars* să fi fost, că treaba mergea strună.

Pe seară, de Sumedru/Sf. Dumitru, pe dealul Alexandreștilor ca și pe celelalte din jur se aprindeau focurile. Când vâlvătaia se întetea și flăcări uriașe urcau spre cer, cei mai curajoși dintre tineri își făceau vânt prin mijlocul pălălaiei, călcând jărăticul cu picioarele goale și chiuind. Dansul sălbatic al umbrelor negre prin mijlocul flăcărilor avea ceva complet păgân, iar spectacolul era de neuitat. Tot așa făcuseră coronă munților focurile aprinse în toamna lui 1784, când răsculații lui Horea își trimiteau prin intermediul lor știri despre mersul revoltei moților și mișcările imperialilor porniți să-i prindă pe capii răscoalei, printre care și pe popa Dumitru Marcu din Certege, autorul principal al tulburărilor și marele secundant al lui Horea, cum îl numește D. Prodan. Încă din 1782, popa Marcu Dumitru „îndemna plebea din tot sufletul să-i pună bani la îndemână (lui Horea, ca să plece la Viena - n.n.), ba chiar în biserică a jurat pe unii pe Evanghelie că și dacă sunt supuși la cazne să nu mărturisească taina (D. Prodan, „Răscoala lui Horea”). Drept care certegenii au adunat suma de 50 de florini, bani mulți, dacă se ține cont de sărăcia în care se zbăteau țopii. În cele din urmă, în noaptea de 29 noiembrie 1782, husarii au reușit să-l prindă pe popa Marcu Dumitru din Certege, lucru care nu a înfricoșat populația, ci taman pe dos, le-a băgat frica în oase imperialilor de teamă că vestea capturării vestitului popă i-ar putea răscula pe moți. După ce au pus mâna pe curajosul certegen, l-au dus la Zlatna, apoi l-au mutat la Alba-Iulia și de acolo la Galda. După doi ani de stat în temniță, cu toate plângerile preotului care cerea să fie judecat, încă nu i se știa soarta. Popa Marcu Dumitru nu-i decât unul din numeroasele cazuri de răsculați pomenite de D. Prodan în ampla sa lucrare, „Răscoala lui Horea”. După cum și de atâtea ori pomenitul Certege e doar unul din satele credincioase lui Horea. Se cuvine însă făcută o necesară lămurire privind numele de Certege, pe care Prodan îl transcrie fonetic, așa cum îl pronunțau țopii. Sunt câteva litere care, în pronunția localnicilor sună puțin altfel decât sunt scrise. Litera „j” dă destulă bătaie de cap lingviștilor, scrisă în realitate „ge” sau „gi” ea este pronunțată, nu se știe din ce cauză, „j”. Așa se face că numele Giurgiu ajunge pronunțat Jurj. Nu mai vorbesc despre fenomenul de rotacizare frecvent în Apuseni, când „r” devine „l”, dar sunt și alte litere care sunt supuse aceluiași tratament localnic. Cuvântul „tină”, care înseamnă noroi, greu de pronunțat de cei care nu sunt de-ai locului, când litera „t” are un mod special de pronunție, un fel de th. Pentru autenticitate, academicianul D. Prodan a preferat să folosească o transcriere fonetică, cât mai aproape de felul de a vorbi al localnicilor. Deci, Certege sau Certege înseamnă același lucru.

R eîntorcându-mă în Certegea copilăriei să adaug câte ceva. Vara se făcea clacă la *polog*/la strânsul și întorsul fânului lăsat să se usuce la soare. Tare îmi mai plăcea să mă dau de-a rostogolul pe brazda proaspătă mirosind puternic a iarbă crudă încinsă, însă cel mai mult mă atrăgea făcutul clăilor, mari și burduhănoase cum numai în Transilvania se fac. Copiilor, ușori și agili, le revenea obligația de a călca fânul, pe măsură ce creștea claia, urcam tot mai sus, iar, după ce-i puneam cunună în vârf, venea momentul de supremă satisfacție: datul jos de pe claie pe fund, ca la săniuș. La Certege, pâinea nu se cumpăra de la *boltă*/magazin, ci se făcea în casă o dată pe săptămână. Atunci ne așineam pe lângă cuptor, așteptând să primim un cocuț de răsura, un *pup* cum se numea micul boț de pâine, pe care îl mâncam așa fierbinte, cu mujdei de usturoi. Dumnezeiesc gust cu care, din copilărie, nu m-am mai întâlnit niciodată. De acel *pup* făcut din răsura ultimă a aluatului de pe covată se leagă sinistra legendă a lui Nuțu Matieș sau Matiescu, cum îi e scris numele uneori în cărțile de istorie, și a celor șase ortaci din Râu Mare, a căror trădare a dus la prinderea lui Horea și Cloșca, căpeteniile răscoale din 1784. Pentru actul lor josnic, cei șapte au fost premiați la Zlatna, în piața publică, cu suma de 700 de galbeni de însuși comisarul gubernial, Mihail Brukenthal. Straniu lucru, împăratul Iosif al II-lea a dezaprobat remunerarea publică, spectaculară, cum scrie D. Prodan. O dată cu banii primiți pentru vânzarea lui Horea și Cloșca, cei șapte, precum și urmașii lor, urmau să fie eliberați pentru totdeauna din starea de iobăgie, să devină „libertini” cum scrie în actul oficial, nesupuși jurisdicției domeniiale, adică oameni complet liberi. Numai că Dumnezeu nici nu doarme și nici nu bate cu bățul, dă uneori cu măciuca. Așa se face că la revizuirea diplomelor de înnobilitare, care a avut loc la Cluj în anii 1818-1819, dacă celor șapte li s-a recunoscut dreptul de țărani liberi, nu același lucru s-a petrecut și cu privire la posesiunea asupra pământului pe care îl dețineau, pământ ce trebuia să poarte în continuare sarcini iobăgești. Cu alte cuvinte, trădătorii în frunte cu Nuțu Matieș au fost „eliberați” chiar de tot, inclusiv de bunurile lor. Alexandru Starca Suluțiu (1794-1867), care a povestit cele mai sus, amintește de vorbele rostite de unul din cei șapte la aflarea hotărârii: „Așa ne trebuie nouă, între zmeii în ei Domni, dacă ne vândurăm sângele și nu-l lăsarăm să-i facă Horea nostru macu (felul)”. Sancțiunea moților a fost încă și mai drastică, ea a pus în circulație legenda *pupului* făcut din făina cumpărată pe banii luați din vânzarea lui Horea și Cloșca. Cică atunci când a frânt *pulpul* și a dat să muște din el, Nuțu Matieș ar fi găsit un cheag de sânge în mijlocul lui, sângele martirilor trădați de el și tovarășii lui de crimă. Nume bun, Nuțu Matieș și ortacii lui de atunci n-au mai avut niciodată, iar locuitorii din Râu Mare i-au ocolit ca pe ciumați. Pedepsă mai rea și mai mare într-o comunitate mică și închisă precum aceea nici că se putea.

C a pretutindeni, în Apuseni, pe Vale și la Certege anul are zile vesele și zile triste; vesele când se nuntea sau se năștea vreun copil, zile triste când murea câte cineva. Venirea pe lume a unui nou membru al comunității și nunta erau mari prilejuri de bucurie. Mai cu seamă nunta, care după zisa poetului Ion Barbu, „că vinovat e tot făcutul/și sfânt doar dragostea, ‘nceputul”. Nunta în Apuseni este însoțită pe tot parcursul ceremoniei de zgomotoasa zicere a unei orchestre încropite din clarinetist-neapărat!,

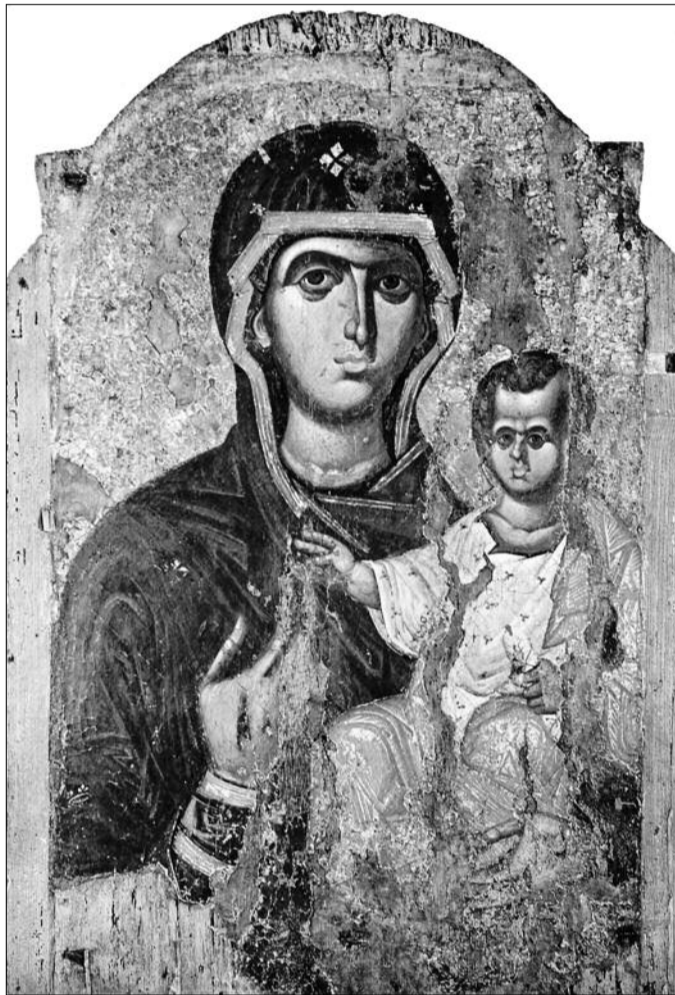
Sunt câteva litere care, în pronunția localnicilor sună puțin altfel decât sunt scrise. Litera „j” dă destulă bătaie de cap lingviștilor, scrisă în realitate „ge” sau „gi” ea este pronunțată, nu se știe din ce cauză, „j”. Așa se face că numele Giurgiu ajunge pronunțat Jurj.

dubaș, ceteraș și, mai nou, de un acordeonist. Vorba neamțului, nu cântă frumos, dar cântă tare, că așa le place câmpănarilor. Drumul spre biserică era tăiat din loc în loc de „porți” puse de copii, de care alaiul nu poate trece decât dacă nănașul/nașul plătea. Și cum copii și porți erau destule, curând buzunarul nănașului se golea de mărunțiș. Cel puțin așa stăteau lucrurile în copilăria mea. Strigături insinuante, cu evident substrat freudian precum „*Uiuu pe dealu' gol/Că mireasa n-are țol/Pân-o prinde câmile/Si l-o tunde mirele*”, stârneau hohote de râs ce alimentau buna dispoziție a nuntașilor.

Altfel stăteau lucrurile la moartea cuiva. De acela era om bătrân, care fusese și bolnav pe deasupra, consătenii veniți la priveghi, în loc să-l jelească, ziceau că s-a îndurat Dumnezeu de el și i-a curmânt chinul. Astfel de priveghiuri erau prilej de ciudate ritualuri păgâne, cum era jocul tineretului de-a scosul din fântână pe sărutate ce se lăsa cu chicoteli și răsese. Mai austeri în reacții, bărbații, din care mulți erau de-o vârstă apropiată cu răposatul, jucau cărți, beau și fumau. Ce anume jucau, nu-mi amintesc, am reținut în schimb ritmul în care erau aruncate cărțile pe masă: *Dâbă. Tromf! Popă. Crai!...* Cât despre muieri, cleveau și puneau țara la cale pe șoptite cu mâna la gură, ca să nu fie auzite de cei care trăgeau cu urechea. Cu totul altfel se petreceau lucrurile când murea un tânăr, fapt nu chiar atât de rar pe cât s-ar crede în Apuseni, ba chiar s-ar putea spune că moartea îi prefera pe aceștia. Atunci, starea sufletească a oamenilor, precum și ceremonia erau pline de jale mută; nu se auzea niciun strigăt disperat și niciun bocet dintr-acelea care însoțesc înmormântările din Sudul țării. Nimic nu sfâșia sobrietatea solemnă a ceremoniei, doar tristețea cea mai adâncă se citea în ochii celor care-l duceau la groapă pe flăcău. Alaiul ce-l însoțea pe calea din urmă purta în frunte un brad tânăr împodobit cu panglici viu colorate, care i se puneau la căpătâi alături de cruce. Similitudinea vârstei dintre bradul prea curând rețezat și cea a tânărului prea devreme secerat de moarte avea în sine o semnificație dramatică. Braduțul rămânea la creștetul tânărului până când, cu cetina scuturată și panglicile decolorate și spulberate de vânt, din el nu mai rămânea decât un trist schelet. După care mama natură învăluia mormântul, acoperindu-l cu cerga vegetală groasă și încălțită, de nu se mai deosebea de celelalte morminte. Amintirea tragică a celui prea degrabă plecat din astă lume mai stăruia o vreme în cântări de jale precum cel auzit de mine în copilărie, îngânat de fata din casă, fiica Sofiei, care își pierduse trei frați la vârste crude. Stătea pe laviță cu privirea pierdută și, legănându-se ritmic la dreapta și la stânga, murmură: „*Cântă cucu-n vârv de fag/Pe vălean clopote trag*”. Acel vers, „pe vălean clopote trag”, atât de jalnic cântat, mi s-a imprimat în suflet: el exprima în modul cel mai concis jalea cea mai sfâșietoare și mai copleșitoare din câte mi-a fost dat să aud vreodată.

În Certege am locuit doar un an, însă nu știu cum se face, dar ceea ce am trăit în comunitatea aceea modestă, în locul acela uitat de lume, a cântărit în formarea mea mai mult decât restul vieții. Mă uimește și azi cu câtă precizie am reținut totul, până la cele mai mici detalii: de la chipurile pușinilor locuitori din Alexăndrești, la casele lor sărăcăcioase; de la mirosul persistent de fum impregnat în toate, la parfumul deosebit al florilor cele discrete din grădinițele de pe lângă casă; de la țipătul alarmant al țârcii/coțofanei care anunța venirea vreunui străin, la dangătul clopotelor trase de sărbători la bisericuța de peste vale, de la omida păroasă și puternic colorată, al cărei aspect îmi repugna, la fluturele ce făcea voltițe zburând în căutarea

florii pe care să se așeze; de la silueta masivă și roșcată a neîmblânziturii Bundaș, căinele care nu se temea de lupi și-i ataca, la berbecul merinos, încăpățânat și veșnic pus să împungă; de la cireșul sălbatic copleșit de floare, la acoperișurile înnegrite de vechime, îmbrăcate iarna de un strat gros de nea; de la micile pajiști cotropite în primăvara timpurie de violetul luminos al brândușelor și albul cârdurilor de ghiocei, la pădurea de fagi ruginind sub cerul de cenușă al mohorâtei toamne. Cu oricât meștesug literar ar fi descrise toate astea, nimic nu descrie adevărata frumusețe a Apusenilor.

Dincolo de splendoarea naturii se ascundea sărăcia cea mai lucie în care se zbăteau țopii, mă și întreb din ce trăiau, în afara economiei închise, de tip medieval, nimeni și nimic nu le venea în ajutor. Groapa cu cartofi de lângă casă, acoperită cu scânduri și fân ca să nu înghețe, fasolea păstăi, căreia nu știu de ce i se spunea mazăre, opărită și întinsă pe sfoară la uscat, oasele de porc și slămina puse în pod la afumat, cotoașele/mere și pere mici și tari, prunele uscate și curechiul/varza murată le asigurau hrana. De se îmbolnăvea cineva, alte leacuri decât cele băbești nu erau: se descânta de deochi stingând nouă cărbuni încinși într-o cană de apă, se puneau ceapă coaptă pe bubă, ca să nu obrintească/să nu se infecteze și să adune răul, răceala era tratată cu *crampă/țuică* fiartă cu mult piper sau *creață/mentă* - așa am fost lecuită și eu de pojar! -, ori se puneau ventuze. Și, în general, jinarsul era leacul universal, cu el se oblojeau bătrânii și pe dinăuntru, și pe dinafară. Nici nu e de mirare că, în atare situație, moartea cosea în voie prin Apuseni. Izolate complet, fără drumuri de acces, cătunele din munți duceau o viață vegetativă. Lampa cu petrol era unica sursă de lumină în serile lungi de toamnă târzie sau de iarnă, la lumina slabă și pâlândă copiii învățau buchile și tot de ea erau luminate veselele clăci. Prilejuri de distracție erau puține, nunțile și jocul la căminul cultural, o sală mică de lângă biserică unde țopii jucau cu mult foc țarina, izbindu-se unii de alții din cauza strâmtorii. După 1944, relația țopilor cu autoritățile era foarte tensionată, din sărăcia lucie în care se zbăteau li se cerea să dea cotele, de lapte, de carne, de lână, de naiba mai știe ce. Cumplit lucru să n-ai de niciunele și să ți se ia din grajd vițelul de la țâța vacii sau oile. Prin anii 1950, când năprazna colectivizării se abătuse asupra țării, îi vedeam pe părinții mei, pe atunci funcționari la „Colectări”, venind

adesea acasă abătuți și rău impresionați de scenele văzute la birou, când moții se revoltau de greul cotelor puse pe capul lor. Autoritățile, care altminteri îi ignorau, își aminteau de ei doar când era vorba de birurile camuflate sub denumirea de cote, care cote luau calea URSS sub forma despăgubirilor de război. Și astăzi încă, sărăcia bântuie prin cătunele uitate ale munților, și nu de puține ori mai pot fi văzuți bătrâni, uneori de peste 90 de ani, mânând pe deal câteva oi sau o vită la păscut, că doar atâta bun au...

Nimic nu este mai ipocrit decât modul în care, cu discursuri umflate și promisiuni deșarte, apelând la sensibilitatea emoțională a moșilor și țopilor, inși care nu-s îndreptățiți nici măcar să sărute picioarele urmașilor lui Horea sau Iancu, reușesc să smulgă voturi care să-i poarte în Parlament. După, lucrurile rămân *statu quo*, dar-ar zmeii în ei de Domni! Izolarea, care înainte vreme a funcționat ca un sistem de apărare, îi condamnă azi pe moți și țopi la uitare. Cu excepția festivităților zgomotoase, Apusenii există doar pe hartă și în manualul de istorie. Fantomă a gloriei de altădată, Apusenii sunt exploatați lucrativ, doar în funcție de interese.

Anterior popasului certegean, locuisem cam tot un an la Arieșeni, unde tata era notar. Motivul deselor schimbări de domiciliu, de pe o creastă de munte pe alta, atunci când aveam casa noastră la Câmpeni, era teama tatei de vreo nouă incursiune a ungarilor pe valea Arieșului. Ca vânător de munte, în timpul războiului se confruntase cu trupele maghiare horthyste, așa că știa bine de ce erau în stare în ura lor contra românilor din Transilvania. Deși războiul se încheiase, starea de lucruri din Ardeal era foarte tulbure. Cu autorități ungurești rămase încă pe loc, presiunea pestrițului guvern unguresc, amestec de horthyști și comuniști în cărdășie cu sovieticii, de a păstra Transilvania în orice condiții, le dădeau românilor din astă parte de țară fiori reci. Cel puțin moții, care stătuseră sub stăpânirea lor o mie de ani, știau la ce să se aștepte, iar vestea despre masacrele de la Ip, Trăznea, Moisei, dar și din alte părți din perioada 1940-1944, ajunsese și la ei.

Când în octombrie 1944, o delegație de români de bună-credință, formată *sua sponte*, s-a prezentat la Cluj să reclame înfiorătoarele crime comise de honvezi, înaltul demnitar horthysto-fascist Teleki Pal a dat un răspuns a la contele Palen (cel care spusese că nu se poate face omletă decât spărgând ouăle!): „Nu-i nuntă fără înjunghieri”. Sic! În atare situație, imediat după război, teama tatei era oarecum justificată; mutându-ne de colo-colo, își puneau familia la adăpost.

De Arieșeni, azi mare stațiune de schi, nu pot povesti mare lucru, îmi amintesc doar că era un cătun foarte mic, având numai câteva case; că într-una din acele case, care avea o scară foarte înaltă, locuiam, iar alăturat, tata își avea biroul; că încălțată de Paște cu primii mei pantofi cu talpă de piele - până atunci purtasem doar papuci cu talpă din sfoară meșteriți de mama -, alunecasem numărând cu fundul cele 14 trepte; că, în plină criză de cereale, când cine știe cum tata făcuse rost de un sac de cucuruz, pe ascuns, vâram găina mea preferată lăsând-o să se îndoape, ceea ce a avut o dublă urmare dramatică; prinsă asupra faptului am fost pedepsită, dar când a vrut uliul să înșface găina, de grea ce era a scăpat-o din gheare, însă a ajuns în... oală. Ceea ce mi-a pecetluit pe viață marea dragoste și imensul respect pentru mama a fost imaginea ei veghind la lumina scăzută a lămpii pe fratele meu, născut prematur, care murea de câteva ori pe noapte. Cu capul plecat și lacrimile scurgându-i-se pe obraz la căpătâiul fiului ei bolnav, era însăși icoana vie a Maicii îndurerate din icoane.

Nunta în Apuseni este însoțită pe tot parcursul ceremoniei de zgomotoasa zicere a unei orchestre încropite din clarinetist-neapărat!, dubaș, ceteraș și, mai nou, de un acordeonist. Vorba neamțului, nu cântă frumos, dar cântă tare, că așa le place câmpănarilor. Drumul spre biserică era tăiat din loc în loc de „porți” puse de copii, de care alaiul nu poate trece decât dacă nănașul/nașul plătea.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Frumusețe, culoare și atmosferă de sărbătoare la Pitești, unde timp de trei zile s-a desfășurat cea de-a 41-a ediție a Simfoniei Lalelelor. Tradiționalul eveniment, organizat

de Primăria Municipiului Pitești și Consiliul Local în zilele de 20, 21 și 22 aprilie, a cuprins un ansamblu bogat și diversificat de

Diversitate etnică și pluralism cultural fără frontiere

manifestări culturale, spre încântarea celor interesați. Simfonia Lalelelor a debutat cu primirea invitațiilor și Parada Florilor, pe traseul cuprins între Primăria Municipiului Pitești – Complexul Expozițional Casa Cărții, acțiune de anvergură, susținută de preșcolari, elevi și tineri, cu aptitudini artistice. Trei care

Lansare: „Ultimele Petale de Trandafir”

alegorice, având o tematică specifică au constituit un important element de atracție. A urmat deschiderea oficială a Simfoniei Lalelelor, la Complexul Expozițional Casa Cărții, unde au luat cuvântul premierul României Viorica Dăncilă, ministrul Administrației și Internelor, Carmen Dan, ministrul Mediului, Grațiela Gavrilescu, europarlamentarul Norica Nicolai, ambasadorii Olandei, Palestinei, Tunisiei, Japoniei, primul secretar al Ambasadei Argentinei, primarul orașului Beit Jala din Palestina, precum și alți reprezentanți ai orașelor înfrățite cu Piteștiul: Kragujevac din Serbia, Afyon din Turcia, Nikea Renti din

Grecia și primarul municipiului Pitești, Constantin Cornel Ionică. Expoziția dendroflorică de la Casa Cărții a fost admirată de numeroși vizitatori, care au apreciat aranjamentele florale, dar și lucrările de artă plastică, prezentate de artiști din Argeș și din alte județe, precum și standurile amenajate de instituții de învățământ preuniversitar și universitar.

■ Simfonia Lalelelor aflată la a 41-a ediție a avut în program o suită de manifestări culturale și sportive, de larg interes comunitar. Numeroși piteșteni au participat la tradiționalul Cros al lalelelor, desfășurat în Parcul Lunca Argeșului, în timp ce pasionații de mașini au avut ocazia să admire Retro Parada Primăverii, o expoziție de autoturisme de epocă, amenajată în Piața Primăriei Municipiului Pitești, eveniment organizat în colaborare cu Retromobil Club România. Iubitorii muzicii s-au delectat cu un spectacol de folclor, susținut de Grupul Vocal Zavaidoc, Violeta Dincă, Rodica Oprican, Ionica Stan și Niculina Stoican; dar și cu spectacole de muzică modernă, susținute de Irina Rimes din Republica Moldova și de celebra Andra, evenimente care au avut loc în Piața Primăriei Municipiului Pitești. Copiii și tinerii s-au bucurat la rândul lor de un recital susținut de Ella Bella, precum și de un spectacol de muzică folk și pop, oferit de Grupul Folk P620, din cadrul Centrului Cultural Pitești. Organizatorii, Primăria Municipiului Pitești și Consiliul Local le-au mai oferit amatorilor de distracție în aer liber și un impresionant foc de artificii, dar și spectacole de sunet și lumini ale fântânii muzicale.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, ediția din luna aprilie a Clubului literar-artistic „Mona Vâlceanu”. Evenimentul, coordonat de profesoara scriitoare și editor Mona Vâlceanu a cuprins lansarea cărții de proze scurte cu titlul „Ultimele Petale de Trandafir”, de Dragoș Uleanu. Originar din Pitești, autorul este elev în clasa a X-a la Colegiul Național I.C.Brătianu și declară că a simțit chemarea scrisului din clasa a VIII-a, ca o eliberare de stresul admiterii la liceu, dar și ca o evadare din cotidianul uneori anost, sau obositor. La debutul editorial i-au fost alături părinții, colegi de liceu și alți iubitori ai cărții. Despre volumul „Ultimele Petale de Trandafir” au luat cuvântul editorul Mona Vâlceanu, profesoara autorului, Gabriela Georgescu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, care au citit și fragmente din prozele, eseurile și poemele în proză ale lui Dragoș Uleanu. Tânărul autor a mai primit aprecieri și încurajări de la seniorul literaturii locale, scriitorul Mihail Ghițescu. “Dragoș Uleanu scrie într-o manieră post-modernă și abordează teme moderne, pe care le proiectează într-un ecran al trecutului. Subiectul cărții este iubirea neîmplinită, pentru că el și ea trăiesc în lumi diferite, el este idealist, iar ea, realistă, și prin urmare, drumurile lor nu se pot intersecta”, a precizat editorul Mona Vâlceanu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat ediția din luna aprilie a proiectului de dezvoltare personală, sub genericul „Viața Mergă Înainte”, inițiat și coordonat de poeta Simona Vasilescu. La eveniment a fost invitat istoricul și arheologul Valentin Târcă, din localitatea Bran, județul Brașov, care a susținut o prelegere, despre civilizațiile care au locuit în zona Daciei, cum ar fi agatârșii, prezentând propriile studii și descoperiri. „Unele forme de relief sunt pur și simplu construite, dar sunt acoperite de vegetație și de alte depuneri, astfel încât multe dealuri ori masive montane sunt în realitate construcții, piramide ridicate de civilizații mai mult sau mai puțin cunoscute”, declară Valentin Târcă.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” și redacția revistei-document Restituiri Pitești a organizat în Sala Ars Nova, simpozionul cu tema „Civilizații Mesoamericane în Evul Mediu”. Dezbaterile s-a înscris în proiectul

cultural-educativ, sub genericul „Istorie și istorii cu Marin Toma”. În fața unui public format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu, istorici și alți pasionați de istorie, redactorul șef al revistei-document Restituiri Pitești, lector univ. dr. Marin Toma a susținut o prelegere despre civilizațiile olmecă, toltecă, aztecă și mayașă, care au lăsat artefacte și construcții impresionante, pe o suprafață care se întinde din Mexic, până în America Centrală. „În toate inscripțiile și obiectele care datează din acea perioadă există un amestec de mituri și consemnări ale unor fapte și întâmplări, astfel încât nu avem certitudinea acestora”, a precizat istoricul Marin Toma.

■ Centrul Cultural Pitești și Fundația Culturală Liviu Rebreanu au organizat lansarea cărții de proză cu titlul „Viața mea de după moarte”, de Adrian Georgescu. Autorul, de profesie redactor muzical, și-a schimbat radical gândirea, stilul de viață, dar și modul în care scrie, în urma unor încercări prin care a trecut. Ca să-și aline suferințele sufletului, a fost la multe lăcașe de cult din țară și din lume, spre a-l găsi pe Dumnezeu. L-a aflat în adâncul ființei sale, și de atunci, scrie cu ușurință, proze și poeme în proză, cu tematică filosofică și religioasă, care constituie adevărate jurnale de smerenie și pocăință. Până acum, a publicat 32 de volume, remarcându-se în spațiul cultural și spiritual românesc prin creațiile dar și prin prelegerile sale. Despre noua apariție editorială au luat cuvântul poeta Allora Albușescu, președintele Fundației Culturale Liviu Rebreanu, profesoara de limba și literatura română Renata Alexe, poeta Denisa Popescu și alți participanți la eveniment. Autorul a susținut la rândul său o fascinantă prelegere despre viziunea sa asupra vieții, despre relația cu divinitatea, și a răspuns întrebărilor din partea auditoriului.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Solidaritatea Umană Nova Pitești au organizat simpozionul cu tema „Diversitate etnică și pluralism cultural fără frontiere”, în cadrul proiectului socio-cultural lunar, sub genericul „Migrația, între risc și beneficii”. La dezbaterile coordonate de președintele de onoare al ASUN Pitești, col. (r) Nicolae Jianu au participat reprezentanți ai Universității Pitești și alte oficialități locale, care au asistat la un program oferit de studenți străini în anul pregătitor de limba română. Cu acest prilej, tinerii au prezentat aspecte referitoare la cultura și stilul de viață din țările de origine: Albania, Franța, Iordania, Iraq, La Guadelupe, Liban, Maroc, Palestina, Uzbekistan, Siria și Ucraina. Totodată au fost abordate și teme privind integrarea străinilor în comunitatea argeșeană și au fost identificate noi modalități de lucru și de cunoaștere a problemelor cu care se confruntă semenii de pe alte meleaguri.

■ Centrul Cultural Pitești și redacția revistei Cafeneaua literară au organizat în Sala Simpozion, o nouă ediție a „Clubului Cafeneaua literară”. Manifestarea, coordonată de poetul Virgil Diaconu, directorul revistei Cafeneaua literară, publicație lunară de literatură, editată de Centrul Cultural Pitești a cuprins o lectură publică, susținută de colaboratori ai revistei. Virgil Diaconu, Denisa Popescu, Lucreția Picui, Nicolae Ionescu, Constantin Teodor Craifaleanu și Costin Tănăsescu și-au prezentat cele mai noi creații, delectând auditoriul cu versuri despre iubire, viață, trăiri, amintiri, visări.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lectura publică, sub genericul „Printre baladele lui George Topîrceanu”. Manifestarea, dedicată împlinirii a 81 de ani de la moartea marelui poet, prozator, memorialist și publicist român a fost susținută de medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu și de profesorul de limba și literatura română Vasile Ghițescu. Distingii oameni de cultură au evocat viața și opera lui George Topîrceanu, într-o manieră proprie: Constantin Teodor Craifaleanu a oferit un

impresionant recital din lirica lui Topîrcanu, iar Vasile Ghițescu l-a completat cu o serie de considerații literare și remarci incitante, spre delectarea auditoriului.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Geo-Filosofică de Studii Antropologice și Culturale au organizat conferința publică, sub genericul „Dincolo de iluzie. Întâlnire cu tine însuși”. Dezbateră a fost susținută de profesorul de geo-filosofie Cristian Petre, care a abordat o serie de concepte privind autocunoașterea și dezvoltarea personală. „Modul în care percepem realitatea diferă de la o persoană la alta. Este destul de selectiv ceea ce captăm noi din realitate, în mod conștient, prin intermediul simțurilor. Potrivit lui Einstein, imaginația este cea mai puternică forță din univers, mai importantă decât cunoașterea, pentru că ne face să trecem de zidul iluziei”, a spus Cristian Petre.

■ Ziua Europei, sărbătoare anuală a păcii și unității în Europa a fost omagiată de Primăria

Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești, printr-un spectacol muzical-artistic, desfășurat în Piața Primăriei. Evenimentul, coordonat de cantautorul Tiberiu Hărăguș și de profesorul de canto popular Valentin Grigorescu a fost susținut de Grupul Folk P620, copii și tineri, care urmează cursuri de chitară, canto popular și dans popular, la Centrul Cultural Pitești. Preț de două ceasuri, talentații artiști au delectat publicul cu piese de muzică folk, pop și folclor, dar și cu dansuri populare muntenesti.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Piața Primăriei Municipiului Pitești, spectacolul muzical-artistic, sub genericul „Florar Muzical”, coordonat de artistul Robert Chelmuș. Manifestarea a fost susținută de copii și tineri, care urmează cursul de actorie, sub îndrumarea lui Robert Chelmuș, la Centrul Cultural Pitești. Cu acest prilej, aspiranții la o carieră în domeniu au atras atenția publicului de ocazie cu prestația lor.

Preț de mai bine de un ceas, inimoșii artiști au susținut recitaluri de muzică pop, de folclor, de poezii și fabule, primind aplauze călduroase de la admiratori.

Ziua Europei

CARMEN ELENA SALUB

Am văzut Cântăreața cheală...

(urmăre din p. 32)

Și asta nu-i totul. Pentru că nu mai are grija zilei de mâine, omul se crede un filosof în devenire și, în această nouă calitate, scrie pe zidurile din holul teatrului o seamă de aforisme personale. Ionesco se oripilează: „O să creadă lumea că-mi aparțin” și a cerut să se menționeze, neaparat, că „Aceste panseuri nu-i aparțin lui Eugene Ionesco!” Afacerea prosperă dar economiile rămân o chestiune la ordinea zilei. Actrița care întrușipează Slujnica din *Cântăreața cheală* o joacă și pe cea din *Leclia*. Aceeași Mărie, cu altă pălărie... La casă vând bilete, cu rândul, mătușile regizorului iar după ce începe spectacolul, doamnele trec în culise și sunt femeile bune la toate. După ce a filmat *Zazie în metro*, Louis Malle constată că i-au mai rămas câteva bobine goale și i le oferă, în semn de prețuire, colaboratorului său, William Klein. Acesta are simțul istoriei și filmează, integral, în anul 1960, atât *Cântăreața...* cât și *Leclia*.

Cântăreața cheală s-a născut într-o zi în care Monica i-a vorbit lui Nicolas de un anume Eugen Ionesco

Regizorul Nicolas Bataille juca mult teatru rusesc dar a pus în scenă și *Eseurile* după Montaigne și *Thyl Euleispiegel* după Charles de Coster și *Un anotimp în infern* de Arthur Rimbaud. Pe când îl juca pe Thyl Buhogindă, Nicolas Bataille a întâlnit o tânără româncă, pe numele ei Monica Lovinescu, care i-a încredințat piesa unuia dintre prietenii ei, un anume Eugene Ionesco. Piesa se numea *Englezește fără profesor* și toată lumea spunea despre ea că nu se poate juca. „Dar aveam 20 de ani și era exact teatrul pe care-l așteptam. Niște personaje de Jules Verne care să se comporte pe scenă precum o făceau personajele lui Ibsen. Ionesco a pus o petardă în teatrul anilor 50. În 1957, am montat spectacolul pe care bănuiam că-o să-l jucăm cam vreo lună. Și, iată, că-l mai jucăm și azi. Nu l-am fi putut pune în scenă dacă realizatorul Louis Malle nu ne-ar fi împrumutat, atunci, cu milionul de franci vechi. Americanii m-au rugat, în 1993, să montez piesa, în englezește, la Los Angeles. Mi-au cerut imperativ să nu fac

cumva o altă regie ci s-o montez identic cum am făcut-o la Paris”.

Oh, ce revelație: M-am născut în aceeași zi nefastă cu prima Cântăreața cheală!

„Din fericire, n-o să mai auzim niciodată vorbindu-se de Eugene Ionesco”, a anunțat un critic la premiera piesei la 11 mai 1950. „E vorba de o antipiesă, vezi aici tot ce această definiție are mai provocant în ea”, a zis un altul. Programul de sală nu le mai păstrează numele. Asemenea (strâmbe) judecăți de valoare i-au adus lui Ionesco faima unui mistificator. Și piesele următoare, scrise în anii 50 ai secolului trecut, trec drept creații ale unui underground francez, jucate în mici săli de teatru situate pe Rive gauche. Ionesco devine un cunoscut autor al avangardei dar un necunoscut pentru marele public. Jean Louis Barrault e omul providențial care, programând *Rinocerii* la Odeon - Theatre de France, îl aduce pe Ionesco în prim planul dramaturgiei franceze. Asta se întâmplă în ianuarie 1960, la zece ani de la debutul nereușit cu *Cântăreața cheală...*

Ionesco Express

Programul de sală ne prezintă într-un „Ionesco express” o scurtă biografie a marelui dramaturg. S-a născut în România, la Slatina, pe malul râului Olt, în ziua de 26 noiembrie 1909. Francez, după mamă, el ajunge la Paris, cu părinții, la vârsta de doi ani. Revenit în România, frecventează Facultatea de litere din București. Predă franceza, devine critic literar înainte de a publica, în 1934, un eseu despre identitatea contrariilor intitulat „Nu”. În 1936, se însoară cu Rodica Burileanu. Trei ani mai târziu, revine la Paris cu o bursă acordată de Institutul Francez din București pentru a pregăti o teză de doctorat pe tema păcatului și a morții în poezia franceză de după Baudelaire. A fost o teză pe care n-a finalizat-o niciodată. Fiica sa, Marie France, se naște în 1944. În 1949, pe când era corector într-o editură franceză, lui Ionesco îi vine ideea de a învăța englezește fără profesor. Își cumpără o broșură intitulată „L'Anglais sans peine”. Restul e istorie. A fost ales în Academia Franceză în anul 1970 și a murit la Paris, în ziua de 28 martie 1994.

Oh, la, la, le Pere de la Cantatrice chauve...

Cu o zi înainte de-a merge la teatru, am fost în Cimitirul Montparnasse să căutăm locurile de veci ale marilor noștri compatrioți. La intrarea în cimitir am dat de un portar negru care explica și cerea scuze vizitatorilor că nu mai are pliante cu planul cimitirului. Ne-a sugerat să consultăm un panou mare aflat în fața noastră. Acolo erau inventariate celebritățile și parcelele unde se află faimoasele lor morminte. Ni s-a părut destul de dificil să stăm și să-i căutăm pe-ai noștri pe o hartă extrem de stufoasă și apoi să-i identificăm pe teren. Mai ales că nu mai era mult până la apus. Cimitirul Montparnasse s-a deschis în 1824, are 19 hectare și numără 42.000 de suflețe moarte (cam cât Petroșaniul, dacă-mi permiteți această paralelă macabră, făcută după închiderea minelor). Ioan Lascu fusese de mai multe ori în acest cimitir și am mers pe mâna lui. I-am găsit relativ repede pe Brâncuși și pe Cioran. N-a fost chip să dăm și de mormântul lui Ionesco. O franțuzoaică, aflată în drum spre casă, traversa, zilnic, cimitirul pentru că era varianta ei cea mai rapidă și comodă de a-și regăsi căminul. (Asta am aflat-o ulterior...) Trecând pe lângă noi, ne-a văzut cam dezorientați și ne-a întrebat ce anume căutăm. „Suntem români și-l căutăm pe Eugene Ionesco”, am zis noi dintr-o răsuflare. (Sunt puține locuri în Paris unde poți afirma cu mândrie că ești român iar Cimitirul Montparnasse e, cu siguranță, unul dintre ele. Conaționalii noștri știu bine de ce...) „Oh, la, la, le pere de la Cantatrice chauve...” Ne-a rugat s-o urmărim și am ajuns imediat în Avenue du Nord, Divizia 6, locul 45. Eugene Ionesco e îngropat acolo alături de soția sa Rodica, născută Burileanu. Pe drum, madame s-a oferit să ne arate unde se afla și „Rugăciunea” lui Brancuși. Singuri, cred că-am fi găsit-o cu mare greutate. Opera era protejată de ochii curioșilor cu un ambalaj de lemn. Am aflat, dintr-un anunț lipit de gard, că zona era atent supravegheată video iar fecioara care se ruga era, momentan, închisă pentru renovare.

Nota redacției:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Argeș nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.**

Număr ilustrat cu flori de Ștefan Luchian.

actualitate

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2018, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGES

● Revistă lunară de cultură
● Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
● Editată de Centrul Cultural Pitești
● Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC,

Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: DUMITRU AUGUSTIN DOMAN
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)

Consilieri editoriali:

NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,**
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU
Tehnoredactor: SIMONA FUSARU

Redacția:
Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.